

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Eesti maaelu arengukava 2014–2020 meetme 4.2.2 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus” I taotlusvooru rakendusanalüüs

Märt Mõlter

kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakond / peaspetsialist

Tallinn 2016

Sisukord

1	Sissejuhatus.....	3
2	Toetuse taotlemine ja määramine	4
3	Toetatud tegevused.....	4
4	Investeeringute asukohajärgne analüüs	6
5	Toetuse saaja juriidiline vorm	7
6	Meetme indikaatorid ja sihttasemete saavutamine	8
7	Kokkuvõte.....	8

1 Sissejuhatus

Käesolevas rakendusanalüüsis analüüsitakse Eesti maaelu arengukava 2014–2020 (edaspidi *arengukava*) meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevusliigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ alameetme 4.2.2 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ (edaspidi *meede 4.2.2*) rakendumist.

Meedet 4.2.2 rakendatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 ja § 82 lõike 3 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 17 lõike 1 punkti b alusel.

Meetme 4.2.2 üldeesmärgiks on aidata kaasa jaekaubandusele suunatud kõrgema lisandväärtusega toodete töötlemise osakaalu suurendamisele, mis aitaks tagada turult kõrgema ja stabiilsema sissetuleku kõigile tarneahela lülidele ja kõrgema lisandväärtusega toodete töötlemise efektiivsuse tõstmisele, mis suurendab nende toodete konkurentsivõimet lisaks siseturule ka välisurgudel. Samuti on selle meetme eesmärgiks aidata kaasa ka tegevusvaldkonna mitmekesistamisele, ning töökohtade loomise hõlbustamisele.

Meetme 4.2.2 rakendamise aluseks on maaeluministri 18. septembri 2015. a. määrus nr 5 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“.

Arengukava meetme „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ kogueelarve on 69 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 85% (58,65 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering on 15% (10,35 miljonit eurot). Meetme 4.2.2 eelarve on 16,56 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 85% (14,08 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 15% (2,48 miljonit eurot). Täpsemalt taotlusvooruks ettenähtud rahalised vahendid määrab minister iga-aastaselt oma käskkirjaga.

Meetme 4.2.2 toetuse minimaalne suurus ühe taotluse kohta on 100 000 eurot ja toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi (2014–2020) jooksul on kaks miljonit eurot ühe taotleja kohta. Meetmest on võimalik toetust taotleda seadmete ostuks.

Käesoleva analüüsi eesmärgiks on anda lühiülevaade meetme rakendamise avavoorus esitatud taotlemise ja taotluste rahuldamise tulemustest, hõlmates järgmisi teemasid:

- toetuse taotlemine ja määramine;
- toetatud tegevused;
- investeeringute asukohajärgne analüüs;
- toetuse saajate juriidiline vorm;
- indikaatorid ja sihttasemete saavutamine.

Töö ei hõlma hindamiskriteeriumite analüüsi, kuna vastavaid andmeid ei ole võimalik I vooru kohta Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametilt (edaspidi *PRIA*) saada. Rakendusanalüüsi koostamisel kasutati *PRIA*-lt 2016. a 5. mai seisuga saadud andmeid.

2 Toetuse taotlemine ja määramine

Meetme 4.2.2 esimene taotlusvoor toimus perioodil **30.oktoober – 6.november 2015. a.**

Kirjalikult esitatud toetuse taotlusi võeti vastu posti teel *PRIA* keskuse aadressil Tähe4, Tartu 51010, ja elektrooniliselt e-posti aadressil info@pria.ee.

Toetuse taotlemiseks tuli esitada *PRIA*-le vormikohane avaldus. *PRIA* langetas taotluste rahuldamise otsused 1. aprilliks 2016. a.

Esimese taotlusvooru eelarve oli 4,8 miljonit eurot, mis moodustab 29% kogu meetme eelarvest (16,56 miljonit eurot). Esimese taotlusvooru eelarve oli kavandatud proportsionaalselt suuremana võrreldes järgmiste voorudega, kuna programmiperioodide vahetumise tõttu ei ole olnud võimalik toetust taotleda.

Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 18 taotlust (tabel 1), mis sisaldas kokku 154 tegevust. Taotlusi esitati kogusummas 7 896 327 eurot, mis ületas taotlusvooru eelarvet rohkem kui 68%.

Tabel 1. Meetme 4.2.2 toetuse ja taotlemine ja määramine, I taotlusvoor 2015. a.

Esitatud taotluste arv	Heakskiidetud taotluste arv	Heakskiidetud taotluste osakaal esitatud taotluste arvust	Taotletud toetuse summa, eurodes	Määratud toetuse summa, eurodes	Määratud toetuse osakaal taotletud summast
18	10	55,56%	7 896 327	4 693 696	59,44%

Allikas: *PRIA*

Toetust määrati kokku 10 taotlejale, mis sisaldas kokku 88 tegevust kogusummas 4 693 696 eurot. Toetuse saajatest 2 taotlejat olid suurettevõtjad ja ülejäänud 8 keskmise suurusega ettevõtjad.

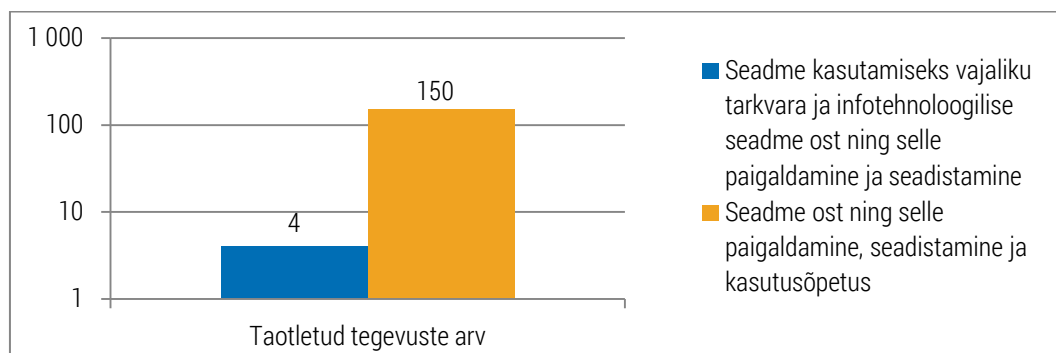
3 Toetatud tegevused

Meetmest 4.2.2 saab toetust taotleda Euroopa Liidu toimimise lepingu lisaga I hõlmatud põllumajandustoodetest I lisa või I lisaga hõlmamata toodete töötlemiseks või töötlemiseks ja turustamiseks vajalike seadme ostmiseks.

Meetme 4.2.2 kohaselt saab toetust taotleda järgmiste seadmetega seotud tegevuste kohta:

- seadme ostmine, paigaldamine, seadistamine ja kasutusõpetus;
- seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ostmine, paigaldamine ja seadistamine;
- seadme kasutamiseks vajaliku infotehnoloogilise seadme ostmine, paigaldamine ja seadistamine.

Esimeses taotlusvoorus taotletud seadmetega seotud tegevuste jaotus on toodud joonisel 1.

Joonis 1. Seadmetega seotud taotletud tegevuste arv

Allikas: PRIA

Joonisel 1 esitatud andmetest selgub, et kõige enam taotleti toetust seadmete ostmiseks, paigaldamiseks, seadistamiseks ja kasutusõpetuseks (150 korda, summas 7 857 335 eurot). Samuti taotleti toetust seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ostmiseks ning selle paigaldamiseks ja seadistamiseks (4 korda, summas 38 992 eurot). Üheski taotluses ei taotletud ainult vajaliku seadme, tarkvara või infotehnoloogilise seadme ostu, vaid kõik taotlused sisaldasid vajaliku seadme paigaldamist ja seadistamist.

Eelnevale joonisele on heaks jätkuks tabel 2, kus on ära toodud esimese taotlusvooru tegevuste jaotus eraldi ridadena. 18 esitatud taotluses oli kokku 154 tegevust, samas rahuldati 10 taotluses kokku 88 tegevust, mis moodustad kogu esitatud taotluste tegevuste arvust 57,10%. Rahuldatud taotlusi oli 10, mis teeb keskmiselt 8,8 tegevust taotluse kohta.

Tegevuse „Seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ostuks ning selle paigaldamine ja seadistamine“ keskmine maksumus oli 10 797 eurot. Samas tegevuse „Seadme ost ning selle paigaldamine, seadistamine ja kasutusõpetus“ keskmine maksumus oli 54 839 eurot.

Tabel 2. Toetatud tegevused ja määratud toetuse summad tegevuse järgi, €

Tegevuse nimetus	Taotletud tegevuste arv	Taotletud toetuse summa	Rahuldatud tegevuste arv	Määratud toetuse summa	Määratud toetuse summa (eurot/tegevus)	Määratud toetuse jagunemine tegevuste lõikes
Seadme kasutamiseks vajaliku infotehnoloogilise seadme ost, paigaldus ja seadistus	0	0	0	0	0	0,00%
Seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ost ning paigaldus ja seadistus	0	0	0	0	0	0,00%
Seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ost ning selle paigaldamine ja seadistamine	4	38 992	3	32 392	10 797	0,69%

Tegevuse nimetus	Taotletud tegevuste arv	Taotletud toetuse summa	Rahuldatud tegevuste arv	Määratud toetuse summa	Määratud toetuse summa (eurot/tegevus)	Määratud toetuse jagunemine tegevuste lõikes
Seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ost, paigaldus ja seadistus	0	0	0	0	0	0,00%
Seadme ost ning selle paigaldamine, seadistamine ja kasutusõpetus	150	7 857 335	85	4 661 304	54 839	99,31%
Seadme ost, paigaldamine ja seadistamine	0	0	0	0	0	0,00%
Taotlusvoor kokku:	154	7 896 327	88	4 693 696	65 636	100,00%

Allikas: PRIA

4 Investeeringute asukohajärgne analüüs

Kõige rohkem esitati taotlusi Harjumaalt, 6 taotlust (tabel 3). Järgneb Tartumaa 2 taotlusega. Paljudes maakondades esitati ainult üks taotlus. Pärnu-, Valga- ja Viljandimaalt ei esitatud ühtegi taotlust. Esitatud taotlusi oli kokku 18, millest rahuldati 10. Harjumaal esitatud 6. taotlusest rahuldati vaid 2 taotlust. Jõgeva-, Järva-, Lääne-Viru- ja Raplamaal esitati igast maakonnast üks taotlus, kuid ühtegi neist ei rahuldatud. Lisaks on tabelis 3 ära toodud ka taotletud ja määratud toetuste summad.

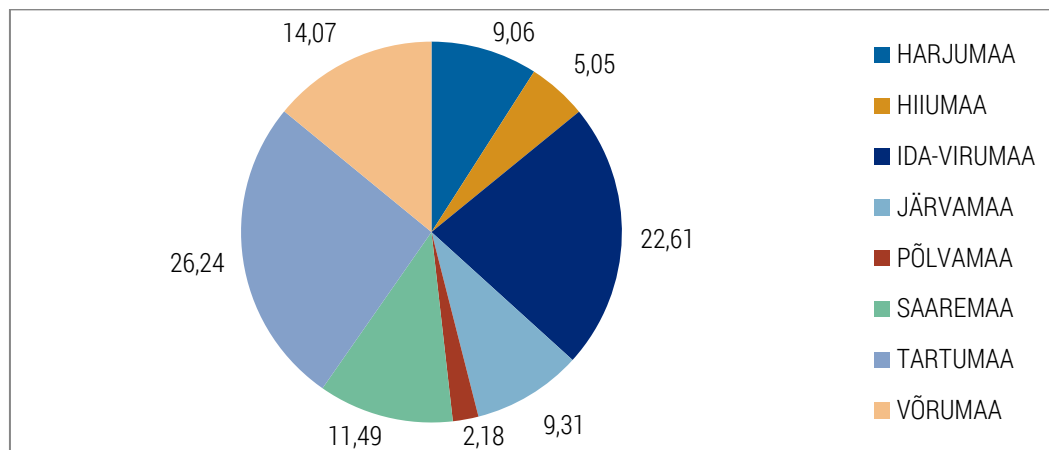
Tabel 3. Toetuste jagunemine maakondade lõikes, €

Maakond (rakenduspiirkond)	Taotluste arv	Taotletud summa, €	Toetuse saajate arv	Määratud toetuse summa, €
Harjumaa	6	2 993 342	2	425 260
Hiiumaa	1	237 022	1	237 022
Ida-Virumaa	1	1 061 250	1	1 061 250
Järvamaa	1	436 937	1	436 937
Jõgevamaa, Järvamaa	1	61 003	0	0
Läänemaa	1	199 454	0	0
Lääne-Virumaa	1	250 837	0	0
Pärnumaa	0	0	0	0
Põlvamaa	1	102 211	1	102 211
Raplamaa	1	123 254	0	0
Saaremaa	1	539 187	1	539 187
Tartumaa	2	1 231 480	2	1 231 480
Valgamaa	0	0	0	0
Viljandimaa	0	0	0	0
Võrumaa	1	660 350	1	660 350
Taotlusvoor kokku:	18	7 896 237	10	4 693 696

Allikas: PRIA

Määratud toetuste summade jaotust analüüsid selgub, et proportsionaalselt kõige suurem toetuse summa määrati Tartumaale, 26,24% ehk 1 231 480 eurot kogu määratud toetuste summast

(4 693 696 eurot), kus rahuldati 2 taotlust (joonis 2). Järgneb Ida-Virumaa, kus määrati toetuseks 1 061 250 eurot ehk 22,61% kogu määratud toetuste summast. Ida-Virumaale järgnevad Võru (14,07%), Saare (11,49%), ja Järva maakond (9,31%). Rahuldatud toetuse summa jaguneb 8 maakonna vahel.

Joonis 2. Määratud toetuste summade jagunemine maakondades, %

Allikas: PRIA

5 Toetuse saaja juriidiline vorm

Vastavalt meetmele 4.2.2. võib toetust taotleda ettevõtja äriseadustiku tähenduses, kes vastab komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 keskmise suurusega või suurettevõtja nõuetele.

Esimese taotlusvooru tulemuste põhjal oli meetme 4.2.2 toetuse saajatest 80% (8) aktsiaseltsid, 20% (2) osäühingud. Toetuse saajatest vastas 2 aktsiaseltsi suurettevõtjate nõuetele.

Suurettevõtjatel oli keskmine määratud toetuse summa 749 094 eurot (tabel4). Aktsiaseltside arvestuses oli keskmise suurusega ettevõtjate keskmine toetussumma 429 583 eurot, mis moodustab suurettevõtjate keskmisest toetussummast 57,35%. Keskmise suurusega osäühingute keskmine määratud toetussumma oli 349 197 eurot, mis moodustab suurettevõtjate keskmisest määratud toetussummast 46,62%.

Tabel 4. Toetuse saaja juriidiline vorm ja toetuse summad, €

Ettevõtluvorm	Rahuldatud taotluste arv	Määratud toetuse summa	Keskmine määratud toetuse summa heakskiidetud taotluse kohta	
Aktsiaselts	Keskmise suurusega	5	2 147 917	429 583
	Suurettevõtja	2	1 498 187	749 094
Osäühing	Keskmise suurusega	3	1 047 591	349 197
	Suurettevõtja	0	0	0
Taotlusvoor kokku:	30	6 667 832	469 370	

Allikas: PRIA

6 Meetme indikaatorid ja sihttasemete saavutamine

Meede 4.2 panustab järgmistesse maaelu arengut käsitlevatesse Euroopa Liidu sihtvaldkondadesse (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1305/2013 artikkel 5):

- sihtvaldkond 6A: tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine;
- sihtvaldkond 5B: energiakasutuse tõhustamine põllumajanduses ja toiduainetööstuses;
- sihtvaldkond 3A: toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustootjatele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja tootmisharude vaheliste organisatsioonide kaudu.

Tulenevalt sellest, millise sihtvaldkonna alt on meede programmeeritud, on ette nähtud Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud kohustuslikud indikaatorid liikmesriikidele, mille kohta tuleb seire käigus andmeid koguda ja Euroopa Komisjonile esitada. Meetmel 4.2.2 on kolm kohustuslikult kogutavat väljundindikaatorit:

- 0.1 „Riiklikud kulutused kokku”
- 0.2 „Koguinvesteering”
- 0.3 „Toetatud tegevuste arv”

Rakendusanalüüsi koostamisel kasutati 05.05.2016 PRIA poolt esitatud andmeid. Andmete esitamise ajaks ei olnud ühtegi toetuse väljamakset tehtud. Samuti ei ole lõpetatud ka ühtegi projekti.

7 Kokkuvõte

Meetme 4.2.2 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus” raames on toimunud üks taotlusvoor, kus taotleti toetust 7 896 327 euro ulatuses ja määrati toetust 4 693 696 euro ulatuses. Kokku esitati 18 taotlust, mis sisaldas kokku 154 tegevust. PRIA rahuldab nendest 10 taotlust, mis sisaldas kokku 88 tegevust.

Toetuse saajate keskmine määratud toetuse summa I taotlusvoorus oli 469 369 eurot. Meetme eelarve jääk on peale taotluste rahuldamist 11 866 631 eurot.

Enim taotleti toetust seadmete ostmiseks, paigaldamiseks ja seadistamiseks. Vähem taotleti toetust seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ostmiseks, paigaldamiseks ja seadistamiseks.

Kõige enam esitati taotlusi Harjumaalt ja Tartumaalt. Kokku esitati nendest kahest maakonnast 8 taotlust. Pärnumaalt, Valgamaalt ja Viljandimaalt ei esitatud ühtegi taotlust. Ülejäänud nimetamata jäänud maakondadest esitati igast ühest üks taotlus.

Ettevõtlusvormide lõikes rahuldati kõige enam taotlusi aktsiaseltsidel. Samuti oli neil ka keskmine määratud toetuse summa heakskiidetud taotluse kohta kõige suurem. Toetuse saajatest 80% olid keskmise suurusega ettevõtjad ja 20% suurettevõtjad.

Kuna tegemist on esimese taotlusvooriga ning väljamakseid pole aruande andmete esitamise kuupäevaks tehtud, siis antud analüüs tegevuste elluviimise andmeid ei sisalda, näiteks kui palju tegevusi on elluviidud.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et toetuse taotlemine meetme 4.2.2 raames oli aktiivne, sest taotletud toetuse summa ületas taotlusvooru eelarvet rohkem kui 64%, mis näitab toetuse olulisust ja vajalikkust.